

Vikna kommune

Postadresse
Engasvegen 27
7900 Rørvik

Telefon
74 39 33 00

Telefaks
74 39 00 70/74 39 33 12

SAKSFRAMLEGG

Jnr: 04/00562 - 1
Arkiv: V60 &00

Saksbehandler: Anne-Mette Haugan
Telefon: 74393432

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
009/04	Landbruksstyret	19.05.04

HØRING - ODELSUTVALGETS INNSTILLING NOU 2003:26 OM ODELS- OG ÅSETESRETTE

Vedlagte dokumenter:

- 1 Kort sammendrag- høring av odels- og åsetesretten
- 2 Skrevet sammendrag fra Alf Einar Fornes
VFfylkesmannens landbruksavdeling

Andre dokumenter ikke vedlagt:

RÅDMANNENS FORSLAG TIL VEDTAK:

Landbruksstyret vedtar følgende innstilling:

Det er viktig for samfunnet at odelsloven opprettholdes. Det sikrer at landbruket blir målsatt som næring der konsesjonsloven ikke virker. Bo- og driveplikten bør som utvalget foreslår, opprettholdes. Det sikrer i stor grad at landskapet og hus blir skjøttet på en best mulig måte.

Landbruksstyret føyer seg forøverig til samme konklusjon som utvalgets flertall har sluttet seg til.

Behandling i Landbruksstyret - 19.05.2004:

Forslag til endring i møtet:

Det er viktig for samfunnet at odelsloven opprettholdes. Det sikrer at landbruket blir målsatt som næring der konsesjonsloven ikke virker. Bo- og driveplikten bør som utvalget foreslår, opprettholdes. Det sikrer i stor grad at landskapet og hus blir skjøttet på en best mulig måte.

Landbruksstyret føyer seg til mindretallet på 30 dekar dyrket areal og føyer seg forøvrig til samme konklusjon som utvalgets flertall har sluttet seg til i de andre punktene.

Vedtak i Landbruksstyret - 19.05.2004:

Det er viktig for samfunnet at odelsloven opprettholdes. Det sikrer at landbruket blir målsatt som næring der konsesjonsloven ikke virker. Bo- og driveplikten bør som utvalget foreslår, opprettholdes. Det sikrer i stor grad at landskapet og hus blir skjøttet på en best mulig måte.

Landbruksstyret føyer seg til mindretallet på 30 dekar dyrket areal og føyer seg forøvrig til samme konklusjon som utvalgets flertall har sluttet seg til i de andre punktene

Rørvik, 24.05.04

Solgunn Normann
sekretær

Utskrift sendt:
Landbruksdep. (postmottak@ld.dep.no)

SAKSGRUNNLAG

Odelsløvutvalgets innstilling er oversendt kommunene til uttalelse, med høringsfrist 01.07.2004.

SAKSOPPLYSNINGER

Utvalgets mandat.

Utvalgets mandat var opprinnelig å evaluere odelslovgivningen, samt foreslå lovendringer som kan bringe odelsretten i samsvar med de landbrukspolitiske mål nedfelt i Innst.S.nr. 167 (1999-2000) og St.meld. nr. 19 (1999-2000). Utvalget skulle særlig vurdere om kretsen av odelsberettigede bør innskrenkes, om odelsløsningsfristen bør bli kortere, samt virkningene av odelslovens regler for kvinners situasjon i landbruket. Videre; om odelsloven medfører en konservering av landbruksnæringen, hvordan loven påvirker bosettingen, og om det er mulig å utforme en formålsbestemmelse for odelsloven. Det skulle også vurderes hvilke eiendommer som ut fra sitt ressursgrunnlag skal være odlingsjord.

Mandatet ble senere utvidet til også å omfatte en samlet anbefaling vedrørende spørsmål om odelsloven, med unntak av åsetesretten, bør opprettholdes eller avvikles.

Utvalgets innstilling.

Utredningen er enstemmig når det gjelder spørsmålene som ligger i det opprinnelige mandatet, bortsett fra på tre punkter:

1. Et flertall vil høyne arealkravet for odlingsjord slik at det som hovedregel kreves 50 dekar dyrket jord, mens et mindretall foreslår at grensen settes ved 30 dekar.
2. Et mindretall vil beskjære odelskretsen, slik at odelsberettiget er bare barn av foreldre som har eiet eiendommen med odelsrett.
4. Utvalget er delt i spørsmålet om bo- og drivepliktreglene fortsatt bør ha sin hjemmel i odelsloven eller bare i konsesjonsloven.

I spørsmålet om odelsretten bør opprettholdes, er utvalget delt. Flertallet er av den oppfatning at odelsretten bør bestå. Et mindretall anbefaler at den avvikles.

Konkrete forslag til lovendringer.

Odelsløvutvalget har fremmet en rekke forslag til lovendringer. Dette er i stor grad forslag til modernisering av loven for å bringe den i samsvar med dagens landbrukspolitiske mål og praktiske behov. I den forbindelse nevnes særlig:

- Økning og klargjøring av grensen for hvilke eiendommer som er odlingsjord,
- Forkortelse av den alminnelige løsningsfristen til seks måneder,
- Adgang til å kreve at de odelsberettigede innen to måneder tar standpunkt til om de ønsker å overta eiendommen, og i motsatt fall, adgang for eieren til å avhende eiendommen uten at den senere kan løses av de odelsberettigede,
- Innføring av full likestilling mellom kjønnene, uavhengig av fødselsdato, samt som hovedregel mellom adoptivbarn og barn født innenfor og utenfor ekteskap.
- Åpning for at samboende skal kunne samodle og at samboende skal være beskyttet ved den odelsberettigedes død,
- Utvidelse av adgangen til å nekte odelsløsning hvor dette vil virke urimelig, herunder i situasjoner hvor samiske rettstradisjoner gjør seg gjeldene.

Flertallet i utvalget foreslår at § 2 i odelsloven får følgende ordlyd:

En eiendom regnes som odlingsjord når enten jordbruksarealet er minst 50 dekar, eller det produktive skogarealet er minst 1.000 dekar. En eiendom med minst 40 dekar jordbruksareal regnes likevel som odlingsjord når annet areal er minst 500 dekar. Med til arealgrunnlaget regnes eiendommens andel i realsameie. Teiger med mindre enn 1 dekar jordbruksareal eller 10 dekar produktivt skogareal blir ikke regnet med etter denne loven.

RÅDMANNENS VURDERING

Odelsretten er en privatrettslig særrett for den slekt som gjennom en viss tid har hatt tilknytning til en bestemt landbrukseiendom, og slik at det mellom de i slekten som har odelsrett, er en rangordning. Særretten innebærer

- Fortrinnsrett til å overta odelseiendommen på arveskifte,
- Løsningsrett når eiendommen ved frivillig disposisjon eller tvangssalg kommer ut av slekten.
- Løsningsrett for den bedre prioriterte overfor den dårligere prioriterte erverver av eiendomm.

I norsk sammenheng er odelsretten enestående i og med at det ikke finnes noen sammenlignbar lovsatt særrett i samfunnet for øvrig.

Den mest iøynefallende endring som ligger i odelslovutvalgets innstilling er den foreslåtte økning av arealgrensen for odelsjord fra 20 til 50 dekar (fra 100 til 1000 dekar skog). Det er fortsatt store forskjeller i eiendomsstruktur mellom ulike landsdeler, og betydelig forskjell når det gjelder jordas produksjonsevne.

Bruk som ligger ned mot nedre grense for odelsjord er i realiteten først og fremst bolig- eller fritidseiendom. Det er særlig på slike bruk at odelsretten benyttes til å få hånd om eiendommen, uten at formålet med ervervet er landbruksdrift og bosetting. Også rene skogeiendommer som drives på tradisjonelt vis med tømmerhogst har fått redusert sin betydning som næringsgrunnlag. I Vikna er det ca. 11 landbrukseiendommer som ligger under 50 dekar (jfr. jordbrukstelling 1999).

Utvalget er delt i om bo- og driveplikt reglene skal endres. Noen i utvalget mener at odelsloven og konsesjonsloven så langt mulig bør harmoniseres, og det skjer enklest ved at odelsloven henviser til konsesjonsreglene.

Viser forøverig til vedlagt dokument oppsummert odels- og åsetesretten av Alf Einar Fornes v/Fylkesmannens landbruksavdeling i Nord Trøndelag.

KONKLUSJON/TILRÅDING

Rørvik, 29.04.04

Roy H. Ottesen
rådmann

Anne-Mette Haugan
jordbrukssjef